Published and distributed under permit (No. 781), authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ — РІК XXIX. ЧИСЛО 207. ДЖЕРЗИ СИТИ, Н. ДЖ., ВТОРОК, 6-го ВЕРЕСНЯ 1921. — VOL. XXIX. No. 207. JERSEY CITY, N. J., TUESDAY, SEPTEMBER 6, 1921. THREE CENTS

СКЛАДАЙТЕ ПОЗИЧКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ОБОРОНИ ДЛЯ ЗДОБУТТЯ І ЗАКРІПЛЕННЯ НЕЗАЛЕЖНОСТИ ГАЛИЦЬКОЇ ДЕРЖАВИ

ФЕДЕРАЛЬНІ ВІЙСКА ВИСЛАНО ПРОТИ МАЙНЕРІВ

ЧАРЛСТОН, Вест Верджінія, 2. вересня. — Перший відділ федеральних війск, висланих департаментом війни на домагання губернатора стейту Морґана на успокоення кількох повітів стейту, прибули сюди нині в ночи з Огайо. За першим поїздом приїхали другі з Середного Заходу. Завтра мають приїхати війска з Кемп Дикс, Ню Джерзі.

Які прикази мають війска і як вони їх думають сповняти, се команданти, як звичайно, держать в тайні. Припускають, що війско буде розділене на малі відділи, які будуть висилані на становища, де їх зажадають. Деякі газети висловлюють здогад, що війско вишлеться на гірський хребет, на котрім сперлися майнери та наймлені шерифами люди, та що вони заступлять шерифів.

Генерал Бендголц отворив головну кватиру в домі Чізепік енд Потомек Телефон Ко., де заняв цілий поверх. При помочи телефонів він стоїть в безперервних зносинах зі своїми відділами жовнірів і урядом у Вашінґтоні. Жовніри укладають нові телефонічні лінії виключно для ужитку війска.

УРЯД ЗДЕРЖУЄСЬ З ПРОГОЛОШЕННЄМ ВОЄННОГО СТАНУ.

ВАШІНҐТОН, 2. вересня. — Хоч міністерство війни має прикази поступати безпощадно в своїх зусиллях завести спокій у Вест Верджінії, все таки уряд здержується покищо з виданєм проклямації про военний стан у кількох округах Вест Верджінії, резервуючи сей крок аж на послідну потребу.

Се постуновання властий являється наслідком політики Найвисшого Суду Злучених Держав, котрий кілька разів видавав рішення, що проголошувати военний стан можна лише у вимкових случаях. Кромі сього уряд сподіється, що потрафить полагодити справу без проголошення военного стану.

Після звідомлення уряду до Вест Верджінії вислано 2.100 жовнірів.

МАЙНЕРСЬКІ ЮНІЇ ОБЖАЛОВУЮТЬ ПРИВАТНИХ ДЕТЕКТИВІВ ЗА ПРОВОКАЦІЮ.

ЧАРЛСТОН, Вест Верджінія, 2. вересня. — Филип Морей, межинародний містопредсідатель Юнайтид Майн Воркерс оф Америка, видав нині офіціяльну заяву сего союза юній про положенне у Вест Верджінії, в котрій говорить, що за демонстрацію майнерів у Вест Верджінії поносять вину наймлені приватними компаніями детективи і шпигуни.

Морей каже, що він зіздив цілий терен і був в ріжних околицях Вест Верджінії і на основі власних спостережень може сказати, що головною причиною обурення горожан стейту Вест Верджінії являється найманне приватними підприємствами детективів. Лише повне усуненне системи найму приватних детективів може вдоволити обурене населенне стейту.

Хоч губернатор стейту Морґан кілька разів перечив, щоби детективи наняті вуглевими підприємствами, поповняли які злочини, мимо сього фактів на стверджение таких злочинів, на думку юнійного провідника, є аж надто богато. На думку Морея, прихід війск вплине успокоюючо на розбурхане населенне; що найменче майнери будуть спокійні, що ніхто не буде нападати на їх приватні мешкання і мордувати їх із зимним спокоєм. Війска послужать хоч якою такою охороною для жінок і родин майнерів, котрим грозить смерть з рук очайдушників, нанятих вуглевими компаніями буцімто для хоронення їх приватної власности.

Морей каже, що сі приватні детективи завинили за те, що майнери не послухали проклямації президента Гардінґа і намов генерала Бендголца, і не розійшлися домів, але вернулися назад до демонстрації. Дня 26. серпня майнери, беручі участь в демонстрації, обіцяли генералови вернутися домів. Вони дійсно почали виконувати свою обіцянку, але на другий день банда детективів напала в ночи на майнерські хати в Шарпелс, стріляла до майнерських домів, як майнери і їх родини спали, вбили двох майнерів і ранили двох других, а потім втекли так само скоро, як прийшли. Се вбийство так обурило майнерів, що вони не лише перестали розходитися, але навіть завернули тих, що уже вибралися домів. Обуренне їх було тим більше, що губернатор Морґан, як каже Морей, навіть не зарядив звичайного слідства в справі морду.

В наслідок сього обурюючого поступовання приватних детективів і стейтових властий був такий, що майнерам пішли на поміч тисячі горожан з доокружних місцевостий. Всіх їх об'єднує одно: бажанне скасування права приватних підприємств удержувати приватних детективів.

ЗНОВ ПЕРЕГОНИ МЕЖИ КОРАБЛЯМИ З ІМІҐРАНТАМИ.

НЮ ЙОРК, 1. вересня. — Так як учора кінчився місяць і кілька европейських держав уже майже виповнило свої квоти іміґрантів, дозволені іміґраційним законом, то кілька кораблів, що везло іміґрантів з тих краів, зчинили дійсні перегони на морю, щоби як найскорше довезти своїх пасажирів, заким їх місячне число буде замкнене.

Такі перегони відбулися, приміром, межи двома грецькими кораблями. Один з них програв в перегонах, і буде мусів вислати надвижку пасажирів назад до Греції.

БОРОТЬБА УКРАЇНСЬКОЇ ЦЕРКВИ З МОСКОВЩИНОЮ

УПС. повідомляє: На Україні розгорілася з великою силою церковна боротьба. Після проголошення автокефалії Української Церкви російський єпископат в Київі кинув анатему на українське духовенство, митрополита Парфенія і вірних. Великоруські церковні достойники, а за ними зрусифіковані земляччки, називають автокефальну Українську Церков „галицькою", якої метою є поширення унії, зглядно католицизму на Україні. В проклямаціях вони називають львівського уніятського митрополита графа Шептицького інспіратором автокефальної Української Церкви.

Протиукраїнський похід російських церковних достойників не приносить їм ніякого успіху. Село за селом, церков за церквою зголошують свое приступлення до автокефальної Української Церкви, так що церква на Україні вже майже зовсім зукраїнізована.

РУМУНІЗАЦІЯ БУКОВИНИ.

Румунізація Буковини проводиться з безоглядною брутальністю. Найбільше доводиться це відчувати українському шкільництву. Знищено всі українські школи на селах. Українську гімназию в Кіцмані перемінено на румунську, хоч там зовсім немає румунських учнів. З початком шкільного року заводиться утраквізм в українській гімназії у Чернівцях. Вже цього року не питали в черновецькій гімназії української мови при матуріяльних іспитах. Не лише справа стоїть на університеті в Чернівцях, де немає навіть катедри української мови і літератури. Недавно ректор університету заборонив віче української молодіжи на університеті тому, що вона не хотіла вести нарад румунською мовою.

РОЗСТРІЛЮЮТЬ РОБІТНИКІВ.

В Миколаївських „Ізвєстіях" опубліковано спис розстріляних робітників судо-будівельного заводу „Новаль". За місяць травень розстріляно більш 200 чоловік. Місцевий „ревтрибунал" обвинуватив їх головним чином в саботажі, а також в приналежности до повстанських організацій. „Особотдел" зробив розпорядження не видавати відомостей родичам арештованих про те, яка їх спіткала доля.

АРЕШТОВАННЄ ДИРЕКТОРА КОМПАНІЇ.

Албина Валу, предсідателя Імігрент Ейд Ко., що має офіси під 49. Іст 7. вулиця, Ню Йорк, арештовано на домагання одного клієнта під закидом скривдження в бизнесі. П. Валу випущено на волю за кавцією 5.000 долярів.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЯ.

Читач „Свободи", Вотерлит, Н. Й. — Юрій Курдидик властитель Ukainian Export Co. 318 Broadway, New York City, виїхав з Ню Йорку і знаходиться тепер в Канаді, правдоподібно в Монтреалю. Бюро в Ню Йорку замкнене. —

НА ХОЛМЩИНІ.

Якісь темні духи не перестають ширити фальшивих вістей про „Просвіти" на Волині, а це тому, щоби таким чином унеможливити культурну працю „Просвіти" і викликати на них переслідування. Ці вісти бувають дуже фантастичні, але найбільше поширено слух про підготовку „Просвітами" повстання в ціли відірвання Волини від Польщі. На це повстання Німців будьто би прислали 3 міліони німецьких марок і багато оружя, а навіть найшлися „очевидці", які це оружя бачили в „Просвіті". Провокатори кинулися на „Просвіту", щоби вислідити... коли це будуть ділити німецькі марки. Та дармо нещасні лазили по під пороги — нічого не могли вишпіонувати.

Провокатори у кождій річи бачуть матеріял для своїх сплетень і доносів. І так в одній з кімнат „Просвіти" міститься театральне майно, як то: деревляні козацькі шаблюки, червоні жулани і инші подібні річи, а рядом з цею кімнатою міститься землемірне Бюро, де є багато землемірних інструментів, як то: пактометри остолягії, ріжні ланцюхи і т. и. і „очевидців" було багато, які бачили що небезпечну зброю і „машини", від котрих могло бути стільки жертв і котрими „Просвіти" мали відірвати від Польщі Волинь. І хоча офіціяльно не провірено цего небезпечного для держави оружя — по сільських „Просвітах" зачала поліція чипатися членів правління і т. д., а в деяких, як у жиличинській, романівській і підгаєцькій переведено жандармерією ревізії. Та там навіть такого оружя як в Луцьку не найдено.

НОВИЙ ГУБЕРНАТОР КАНАДИ ЛОРД БИНГ ЗЛОЖИВ ПРИСЯГУ.

КВЕБЕК, провінція Квебек, Канада, 11. серпня. — Серед гуку гармат зі старинної цитаделі Квебеку, свисту корабельних свистаків та звуків церковних дзвонів і оплесків великої товпи народа лорд Бинг з Вімі, новий генеральний губернатор Канади вступив нині рано на канадійську землю; перейшов через ідекоровані прапорами улиці до будинку провінціональної леґіслятури і зложив там урядову присягу. Церемонія інавгурації нового генерального губернатора була така величава, що подібної ще не було в Канаді.

Минувшу ніч перебув лорд Бинг на пароході „Емпрес оф Франс", яким він приїхав з Ліверпул. Нині рано він приняв канадійського премієра, Артура Мієна. Відтак лорд з жінкою всіли на урядовий корабель „Лейді Грей", який завіз їх до Королівської Пристані, де ожидала їх громадка найвисших урядників Канади, міністри федерального правительства та провінціонального правительства Квебеку. Відтак похід рушив до будинку провінціяльної леґіслятури, де відбулась урядова присяга.

Лорд Бинг є звісний Канадійцям яко давнійший командант канадійського корпусу підчас війни у Франції. Уроджений 11. вересня, 1862, він буде незадовго мати 59 літ. У військовій службі був від 1883. року. Служив в Судані і в бурській війні, з якої вийшов з рангою полковника. Відтак був командантом британських війск в Еґипті. Підчас великої війни командував дивізією кавалерії в Бельгії; був командантом корпуса на Галіпольським півострові, а повернувши назад до Франції, став командантом канадійського корпуса і яко такий здобув невмиручу славу підчас битв на хребті Вімі, за що й дістав свій титул лорда з Вімі.

Лорд Бинг оженився в 1902 році з Марією, дочкою сера Ричарда Мортона. Лейді Бинг є звісна яко авторка двох оповідань. Дітий лорд Бинг не має.

ДИКЕ ПЛЕМЯ.

В Громаді Вепш живецького повіту записав 56-літний Мазур Юрас своє майно дочці, а відтак одружився. Молода жінка довідавшись, що старий без майна, покинула його, а дочка, яка уже не стояла його ласку, викинула батька з хати. Одчаяний Юрас кинувся з ножем на дочку, поранив її ножем, а коли на поміч їй прибігла його жінка, убив її тим самим ножем на місци. Відтак вибіг до саду і повісився на ремени. Цікаве для характеристики дикости сучасного мазурського села, що при відчеплюванню дената з гілі, юрби мазурів кинулися на його ремінь і пірвали на шматки які лиш найсильнійші з поміж неї понесли до дому „на щастя". Ті самі „щасливці" обернули відтак самовбийця горі спиною а домовині і прибили до дна 10 цалевим цвяхом, „жеби по ноцах не ходзіл"... Вбили також один цвях в голову.

БОРОТЬБА МЕЖИ МАЙНЕРАМИ ТА СТЕЙТОВОЮ ПОЛІЦІЄЮ ТРЕВАЄ ДАЛІ.

ЛОҐЕН, Вест Верджінія, 2. вересня. — Боротьба межи майнерами, демонструючими проти вимкового стану, проголошеного губернатором стейту Вест Верджінія, та якими 1.600 помічниками шерифів, стейтової поліції, приватних компаній них детективів треває далі.

Боротьба ведеться гірським хребтом на просторі яких 25 миль від гори Блер до Крукед Крік. Майнерів має бути дуже богато, як кажуть їх противники, більше, як людий по противній стороні. Однак шерифи і їх помічники узброєні краще. Вони мають зі собою машинові кріси, ба навіть літаки.

До головної кватири стейтової поліції донесено про правдиво воєнну сцену, як аероплян зробили напад на позиції майнерів, кидаючи з воздуха бомби. Майнери забрали ранених і убитих бомбами і нофнулися з тої позиції. Кілько було ранених і убитих, не відомо. Дехто рахує, що їх впало кільканадцять. По стороні детективів і поліції, як вони самі кажуть, було кількох ранених.

МАЛЕНЬКА ЛИТВА ГОДУЄ ВЕЛИКУ РОСІЮ.

КОВНО, Литва, 2. вересня. — Литва вислала 50 вагонів збіжа до Росії, а небаром вишле ще 25.000 пудів (пуд має 36 американських фунтів) насіння.

Литовський міністерський кабінет ухвалив кредит 5,000,000 марок на купно поживи для Росії.

ЗАНОСИТЬСЯ НА УСТУПЛЕННЄ ФРАНЦУСЬКОГО МІНІСТЕРСЬКОГО КАБІНЕТУ.

ПАРИЖ, 2. вересня. — Тутешний дневник „Еко де Парі" (Відзвук Парижа) сповіщає, що теперішний французький міністерський кабінет саме тепер перебуває крізу. Заноситься, що уступить або кількох міністрів або усі кромі премієра Арістіда Бріянда.

Вчера на міністерській раді різко критиковано Поля (Павла) Думера, міністра скарбу за міжаліянтську фінансову угоду з 13. серпня с. р.

Ся часопись пише, що на місце Думера мав би прийти Люі (Людвим) Лушер, теперішний міністер для увільнених французьких областий, а на місце Лютера мав би прийти один із сенаторів.

Можливо одначе, заввакує „Еко де Парі", що уступить цілий міністерський кабінет, а тоді президент кабінету Бріян мав би нагоду і змогу перетрясти всі міністерські фотелі і покликати на них нових людий, більше підхожих для його політичної лінії.

Вгадують, що теперішня криза в французькому міністерському кабінеті не потриває довго, але покінчиться протягом кількох днів, в яких премієр Бріян добере собі нових людий і доразу відновить працю.

ЗАМІТКА. — Французький премієр, Арістид Бріян, угодовий соціяліст і приятель президента Франції, Александра Мільранда (також угодового соціяліста) є прихильником мирної і компромісової політики, а зокрема прихильником приязних зносин з Анґлією. За такого вважають також Люі Лютера, теперішного міністра увільнених французьких областий. Можливо, що Бріян, за порозумінням з Мільрандом, хоче добрати собі цілий кабінет з людий мирових та угодових, при помочи котрих йому лекше було-б держатись своєї політичної лінії.

ЛЛОЙД ДЖОРДЖ СКЛИКУЄ КАБІНЕТ ДЛЯ СПРАВИ САМОУПРАВИ ІРЛЯДІЇ.

ЛОНДОН, 2. вересня. — Британський президент міністрів, Ллойд Джордж, вислав відповідь Емона де Валери, айриського республиканського провідника, до Лондону для роздачі між членів міністерського кабінету.

З огляду на вагу хвилі премієр Ллойд Джордж скликав на середу, 7. с. м., зібрание міністерського кабінету з Інвернес, в Шотляндії.

Король Юрій буде в Мой Гол, поблизу Інвернес, і премієр Ллойд Джордж його там відвідає.

В ІРЛЯНДІЇ ЗРОСТАЄ ПРИХИЛЬНИЙ НАСТРІЙ ДЛЯ ПРИНЯТТЯ ДОМІНІЯЛЬНОЇ САМОУПРАВИ КРАЮ.

ДАБЛИН, столиця Ірляндії, 2. вересня. — „Шин-фейнери" (самостійники) в Ірляндії вижидали сьогодня проголошення змісту ноти, яку вчера вислав Емон де Валера, разом зі своїми товаришами з ірляндського республиканського правительства, до британського премієра Ллойда Джорджа.

Ллойд Джордж під теперішню хвилю перебуває на коротких вакаціях в Герлох, в Шотляндії. Айриські самостійники заявляють, що нічого із змісту ноти Де Валери не буде подане до прилюдного відома, поки в Даблині не будуть знати, що нота вже находиться в руках британського премієра.

Всетаки айриські лідери запевняють, що нота Де Валери не зачинає жадних з точок, які підніс був у своїй відповіді премієр Ллойд Джордж, за вимкою сеї одної, в якій він натякав на вагу і потребу продовжування дальших мирових переговорів між Великою Британією та Ірляндією.

Визначні провідники ірляндського самостійницького руху висловлюють свою охоту доложити заходів, аби розвинути ті умови доміняльної конституції, на яких, на предложенне британського правительства, мала би опиратися державна самоуправа Ірландії.

Вони теж ставляться прихильно і до інших поодиноких умов, які премієр Ллойд Джордж іменем усього британського кабінету предложив Ірляндії.

КАЖУТЬ, ЩО ЛИТВА З ПОЛЬЩЕЮ ПОГОДИЛАСЬ НА ПОДІЛ ЛИТВИ.

ЖЕНЕВА, Швайцарія, 1. вересня. — Кажуть, що литовські представники погодилися з польськими у справі Вильни. На підставі тої угоди мало би бути дві Литви, одна зі столицею в Ковні, яка була би самостійною, і друга зі столицею у Вильні, яка була би під наглядом Польщі.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА.	
Three cents the copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.		В Джерзи Сити і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

КОГО ГОСПОДЬ БОГ ХОЧЕ ПОКАРАТИ, ТОМУ РОЗУМ ВІДБЕРЕ.

З Берліна прийшла телеграма, яка доносить, що уряд Пілсудського оголосив „анексію" Східної Галичини, себто втілення її до Польщі яко складової її части.

Австрію побили аліянти й Америка і вони ділили її землі. Коли Польща напала на Східну Галичину, аліянти й Америка дали їй дозвіл заняти військово сей край, з тим застереженнем, що про його долю мають рішати аліянти й Америка, а також населення краю через загальне голосовання.

На скарги Галицького Українського Уряду, Українців з Галичини і Українців з Америки і Канади на польські звірства в Галичині, і на домагання, щоби польських наїзників усунено, Рада Ліги Народів дня 23. лютого с. р. видала постанову, що Польща є тільки тимчасовим військовим окупантом того краю, і передали справу до остаточного вирішення аліянтській Конференції Амбасадорів.

Такесаме становище заняло і британське правительство. Премієр Великої Британії, Давид Ллойд Джордж, відповідаючи дня 6. липня с. р. в палаті громад (парляменті) на запит Роберта Сесила, потвердив тесаме, що вже сказала Рада Ліги Народів, що Східна Галичина не належить до Польщі, і хотяй вона там є лише тимчасовим військовим окупантом, то самовільно позволяє собі сей край кольонізувати Поляками.

Виходить, що Ліга Народів і Велика Британія хотять боронити міжнародного становища Східної Галичини, яка на підставі сен-жерменського мирового договору є власностю аліянтів й Америки, котрі мають вирішити про її будучність. І вони були дійсно готові ще сього року видати постанову про її міжнародне становище.

Аж тут як грім з ясного неба — „анексія" того краю „ржондом" „ясьневельможної Польскі".

Покищо ся вістка ще не провірена ані стверджена. Але як вона правдива, то вона показує (впрочім, не перший раз), що для „ясьневельможної Польскі" нема жадних міжнародніх прав ані постанов; що її не обовязують постанови і рішення аліянтів і Америки, а потім Ліги Народів і окремо Великої Британії, ані воля населення нападеного краю, ані опінія цілого цивілізованого світа, ані загалом ніщо у світі, поки вона, та „ясьневельможна", має змогу господарити розбоєм.

Пілсудський і Вітос ухвалили собі, що Східна Галичина то часть „Польскі"; оголосили у Варшаві і край.

Щодо українського народу то нема найменьшого сумніву, що він прийме се яко зневагу, визов і новий розбій. Також нема найменьшого сумніву, що український нарід без усяких застережень сей ляцький замах на його святі природні права відкине. І теж нема найменьшого сумніву, що як се правда, що тепер у Варшаві оголошено сей замах, то український нарід в недовгому слушному часі змусить бутного Ляха, щоби в тійсамій Варшаві той злочинний замах відкликано.

Але покищо український нарід має діло не з Ляхами, а з аліянтами.

Аліянти перебрали спадок по Габсбургах і обіцяли ліпше від них ґаздувати. Як досі, то вони в сьому спадку бодай щодо Східної Галичини ще гірше ґаздують як Габсбурґи. Бо за Габсбурґів вільно було Ляхам грабити український нарід і вбивати при виборах десятки людий, а за аліянтів вільно рабувати, руйнувати, палити і вбивати сотки тисяч невинних людий.

Український нарід є нині в міжнародньому процесі за Східну Галичину з аліянтами.

Український нарід сеї справи програти не може, хиба би відступив. Програти можуть аліянти, коли не виконають свого обовязку, а уступлять перед польськими бандитами.

Але, борони Боже, аби Українці уступили. На се ждуть Ляхи і дехто з аліянтів, а хруні і зрадники, які швендяються поміж Українців і сіють серед них зневіру, їм в сьому помагають.

Одначе коли всякі діявольські сили Українців не відтягнуть від міжнародного процесу з аліянтами й Америкою, що кинули наш край ляшні на жир, — то аліянти в недовгому часі будуть змушені або увільнити Галицьку Україну з польського наїзду, або признатись публично, що вони програли і неспосібні сеї справи полагодити. Потрафили побити Німеччину й Австро-Угорщину, а з одним малим опришком, якого самі собі підгодували, не вміють собі дати ради.

Як аліянти зроблять, то вже покаже недалека будучність.

Наше діло тепер лише пильнувати з усіх сил того міжнародного процесу, аби довести його до справедливого висліду, то є до увільнення Галицької України з ляцького наїзду.

Можливо, що аліянти тепер покажуться рішучими проти Польщі, а мають сильну притоку. Але нам не ждати опиханого, але кричати перед цілим світом.

Можливо, що нічого не вдіють (хоч в се тяжко повірити) і самі програють. Але нам ніяк не уступати, тільки кричати і працювати і готовитись до боротьби.

Бо ми мусимо використати всі наші права і всі способи і шляхи оборони і боротьби.

Польща ще буде гірко жалувати свого замаху на Галичину. Буде жалувати, але тоді вже буде запізно.

Колись вона признає, що зробила великий промах, який їй ніколи не забудеться.

Бо то легко оголосити „анексію", але потім тяжко з неї вилабудатись.

В 1908 році небіщик Івольський, міністер заграничних справ небіжки Росії порадив був небіщикови Еренталеви, міністрови заграничних справ небіжки Австрії, щоби небіщик цісар Франц Йосиф анектував Босну й Герцеґовину. Він анектував, а потім та Росія, що дала ту раду, з тоїсамої причини провокувала Австрію до війни.

Нині всі анексіоністи небіщики. Також небіжка Австрія і небіжка Росія, а „анектована" Босна й Герцеґовина належать до Югославії.

Можливо, що польська шляхта, котра хоче позбутись Пілсудського, піддала йому гадку „анексії" Галичини. Але се відімститься і на шляхті і на Пілсудськім, а історія про ту нещасливу польську „анексію" запише тільки пословицю, що кого Господь Бог хоче покарати, тому наперед розум відбере.

ПРОТЕСТИ ДО ЛІГИ НАРОДІВ.

Дня 15. с. м. збирається в Женеві, у Швайцарії, Збір Ліґи Народів, який буде радити кілька тижнів над усіми справами, які будуть перед його трибуну видвигнені.

Торік в тому часі дістав Збір Ліґи Народів лише кілька протестів від американських Українців, які викликали були голосну дебату на нарадах.

Сього року, коли Галичина ще більше натерпілась під польським ярмом і коли досі аліянти сеї справи ще не вирішили, **американські і канадійські Українці повинні громадно засипати Збір Ліґи Народів своїми протестами проти продовжування неволі над українським народом Галичини.**

КОЖДА УКРАЇНСЬКА ГРОМАДА, КОЖДА ЦЕРКВА, КОЖДА ОРҐАНІЗАЦІЯ, КОЖДЕ ТОВАРИСТВО, А НАВІТЬ ОДИНИЦІ ПОВИННІ СЛАТИ ПРОТЕСТИ ДО ЗБОРУ ЛІҐИ НАРОДІВ.

Ґорожани Галицької України повинні посилати протести і писати, що вони протестують яко ґорожани Галицької України. Зноваж американські і канадійські Українці повинні також посилати протести і зазначувати, що вони родом з Галицької України, і хотяй тепер ґорожани вільної Америки або вільної Канади, але домагаються волі для того краю, з котрим їх лучать звязки расові і родинні.

Протест може бути довший або і цілком короткий. Можна його вислати каблем, або і почтою, **але як почтою, то треба вислати дуже скоро і лист треба реджіструвати.**

Коли протест висилається в формі листа, то він повинен бути написаний по англійськи, поправною мовою, а писаний або на машині (тайпрайтері), або ручно, але тоді дуже читко, чисто і гарно. Під протестом треба прибити печатку орґанізації, церкви чи товариства і т. д., а далі дати **як найбільше підписів.**

Хто може самий зладити протест, нехай зробить се самий, а хто не може, нехай віднесеться або до своїх центральних орґанізацій, або до Інформаційного Бюра У. Н. Комітету (30 Іст 7-ма улиця).

Тут подаємо взорець, як такий протест меньше-більше повинен виглядати:

To The League of Nations
In care of the Honorable
General Secretary
Geneva, Switzerland.

We, the undersigned, residents of the United States of America, natives of Galicia, and most of us citizens of Galicia, beseech the League of Nations to take into consideration and to cause as early as possible the decision of the international status of our unhappy motherland, Galicia (called usually East Galicia).

At the time of the dissolution of Austria-Hungary, Galicia, in accordance with the principle of self-determination of nationalities, constituted herself as an independent West Ukrainian (Galician) Republic, represented by the National Assembly which was composed in conformity with all demands of democracy and parliamentarism. The newly created Polish nation started a war of aggression against the Republic of Galicia, and after eight months of stubborn fighting occupied her territory. The remnants of the army and the government of Galicia had to go into exile where they are remaining today. However, at least 80% of the population of Galicia recognize the government created by the National Assembly as their only legal government.

The Polish occupants are ruling this unhappy land against all principles of the right of self-determination, of democracy and even of humanity; they persecute the Ukrainian language, organize pogroms, plunder, put people in prisons, colonize the country with colonists from Poland, burn villages, torture men, women and children, execute them,—in a word, are acting in a most barbarous manner. This has been going on for over two years.

Against such unheard of state of affairs, we are raising a unanimous protest and respectfully request:

1) That the League of Nations take into consideration the horrible conditions in Galicia and put an end to same by removing the unlawful Polish occupation;

2) That the League of Nations use all means to hasten the decision of the question of the international status of Galicia by

a) recognizing Galicia as an independent nation,

b) recognition and restoration of the only lawful government of this country, created by the National Assembly, and headed by Dr. Eugen Petrushevich.

(Місцевість, дата і підписи).

На коверті заадресувати так:

Honorable Sir Eric Drummond
General Secretary of the League of Nations,
Geneva, Switzerland.

Хто потрафить написати інакше і самостійно, нехай напише. Хто постарається о інакше писмо, то теж нехай його вишле. Але хто не має інакшого, то нехай вишле таке як ось тут подано за взорець. Лише треба його дати красно переписати на папері (найліпше, як є фірмовий папір, з фірмою орґанізації).

По висланню протесту просимо нас кількома словами про се повідомити. Ми подамо у „Свободі" спис (протестів не будемо передруковувати) всіх вславших протести.

Богдан Лепкий.

ВСТАВАЙ!

Вставай, вставай, вставай!
Не час тепер на сон,
Мов рана рідний край,
Мов зойк один, мов стон.
Завзялась вража хлань
Наш люд з землі змести,
Куди лиш не поглянь:
Хрести, хрести, хрести!
Де кроком ступиш — кість,
Де оком кинеш — кров,
І веселиться злість,
І сльози ллє любов.
Бездомний чоловік,
Іде в незнаний світ, —
А скільки в нас калік,
А скільки в нас сиріт!
День темний від димів,
Ніч ясна від луни,
А скільки вже цих днів
І ночей у огни!
Вставай, вставай, вставай!
Не час тепер на сон,
Мов рана рідний край,
Мов зойк один, мов стон!

ПРОТЕСТИ УКРАЇНСЬКИХ ҐАЗЕТ В КАНАДІ ПРОТИ ПОЛЬСЬКОЇ НЕВОЛІ В ГАЛИЧИНІ.

Редакції українських часописий у Винипеґу вислали спільно 8. серпня с. р. до Ллойда Джорджа слідуючу каблеґраму:

Ukrainian Press Association of Canada representing one hundred thousand readers, requests you to use good offices for termination of Polish occupation of East Galicia and recognition of that territory as an independent State.

Ukrainian Voice, Canadian Farmer, Canadian Ukrainian, Canadian Ranok, Bukovina.

ЗАСУДЖЕНІ НА ВІЧНУ ТЮРМУ БЕЗ ЖАДНОЇ ВИНИ!

(Спеціяльна кореспонденція „Свободи").

Те, що діється тепер з українською молодю Західної Укр. Нар. Республики — можна назвати добиванням цвіту нашого народу, добиванням на очах цілого світа і за його мовчазною згодою!

Найстрашнійша доля зустріла українську молодь з Буковини, яка вступила в армію З. У. Н. Р. Коли Ляхи з французькою й румунською допомогою розбили ту армію, значна часть буковинських Українців, офіцерів і стрільців, попала в польський полон і була вивезена в польські табори полонених. Коли справа визнання З. У. Н. Р. аліянтами почала затягатися, зробили полонені Буковинці заходи, щоби румунський уряд дозволив їм вернути в їх рідний край, на Буковину. Довго не було жадної відповіди. Аж на днях прислав їм румунський уряд відповідь — відмовну. Супроти того полонених Буковинців Поляки дальше держать у своїх таборах. А треба знати, що деякі з тих таборів так „уряджені", що з темряви й вохкости, яка панує в їх бараках і землянках, сліпнуть і глухнуть навіть найздоровійші люди...

Таким чином ізза невирішування аліянтами східних границь Польщі й північних границь Румунії буковинські Українці не мають нігде права на свобідний прожиток і мусять сидіти Бог зна як довго в польських тюрмах, хоч не поповнили жадного злочину. Подібного випадку дійсно не знає історія. І треба було ждати аж на те, щоб була скінчена війна під гаслом справедливости, яка має бути вимірена всім народам, — щоби цілі племена знайшлися поза всяким правом і законом!

В культурнім світі є товариства для охорони мучених звірят, для полекші долі вязням, засудженим за убийства, крадіжі, насильства і т. п. Чи не можнаб основати товариства для влекшення долі засудженим на неозначений час людям, які не мають на собі жадної вини?!

О. Н.

МИМОХОДОМ.

(З канадійського „Укр. Голосу").

РУБЛЕВІ КОМУНІСТИ.

„Українські Робітничі Вісти" пишуть постійно про „українських долярових патріотів в Канаді".

Через те, що в Канаді курсують доляри, нема тут мабуть ніодного патріота ані не-патріота, який би долярами не орудував. Нам звісні й комуністи, що не хочуть навіть дивитись на ніякі інші гроші крім долярів. Сих комуністів мабуть треба називати „доляровими комуністами". Але крім „долярових комуністів" є ще один рід комуністів. Сі комуністи дуже люблять — російські рублі. Правда, і рублі треба міняти на доляри, але се вже далеко лекше, чим **робити** на доляри.

Тасама ріжниця є й між „доляровими патріотами" а „рублевими комуністами" в Канаді.

ПРО „ПИСАНІЯ" ВІТИКА".

Бувший посол до віденнського парляменту, Семен Вітик, хотів конче бути великим чоловіком, тільки — кебети немав. От і підвели його якісь збиточники, аби він попробував бути редактором. Вітик попробував. Заложив свою власну (хоч і не за свої гроші) ґазетку „Боротьба" і зачав виписувати в ній страшні річи. Люди читали, руками розводили і ахали. А Вітик ріс. Наконець дійшов аж до того, що зачав писати ноти до всіх держав світа, **як одинокий і правдивий голова української держави.** І тоді — повстав такий сміх з Вітика, що люди мусіли аж за животи братися. Вітик в один момент убив себе своїми нотами. Нині навіть бувші товариші Вітика встидаються до него признавати.

Але „Українські Робітничі Вісти" не стратили віри в Вітика. „Українські Робітничі Вісти" добувають нісенітниці, які писав Вітик в „Боротьбі" на початку 1920 року і величаються ним як не знати якими цінностями.

Ми тільки желаємо „Українським Робітничим Вістям", щоби їм се таксамо на добро вийшло, як їх великому пророкови Вітикови.

(Слід ще завважити, що тойсамий Вітик, котрий нині є пророком большевиків, в 1914. році писав вірнопідданчі „писанія" до небіщика австрійського цісаря Франца Йосифа. — Ред. „Свободи").

„ПОВИННА ДОМАГАТИСЯ ЗЛУКИ З РАДЯНСЬКОЮ УКРАЇНОЮ."

Дивується дехто, яку раду мають большевики для Галичини, коли так завзято виступають проти її визволення.

Сю раду находимо в орґані комуністичної партії Східної Галичини, „Нашій Правді" (виходить у Відні). Читаємо там в 16 числі, у вістях з Галичини:

„Українська і галицька (що се за ріжниця? — Зам. Ред.) **інтеліґенція повинна домагатися злуки Східної Галичини з Радянською Україною".**

Бачите, яка проста рада? Тільки домагатися злуки. Нічого більше не робити.

Представляємо собі, як би то виглядало. Українські інтеліґенти не роблять нічого, тільки ходять і „домагаються". Йдуть до Пілсудського домагаються злуки з Радянською Україною. Йдуть до Найвисшої Ради, домагаються злуки з Радянською Україною. Йдуть по всіх столицях Европи, домагаються злуки з Радянською Україною. Йдуть до Москви, домагаються злуки з Радянською Україною. Нічого не роблять, тільки ходять, як почаївські діди і домагаються. Їм мають дати злуку; піднести на тарільнику, та ще й може ґратулювати, що вони такі чемні большевики, яких ніде більше в світі нема.

Але чи дістали-б вони богато через свої домагання і що якраз дістали-б, се вже інша річ. Після всякої правдоподібности дістав би кождий 25 буків в ту часть тіла, звідки ноги виростають, або бодай дістав би кождий копняка, та ще й по пару раз поза вуха. І мав би світ з українських інтеліґентів-большевиків ще більше потіхи, чим з Вітикових нот.

Бо народи дістають те, що собі здобувають, а не те, чого з заложеними руками домагаються.

ЧОМУ СЕРЕД УКРАНЦІВ Є БОЛЬШЕВИЗМ?

Українці знають добре „домагатися" і киринити.

Будуючу роботу лишають для других народів. Для себе лишають **руйнуючу роботу.**

Коли большевизм ма; у нас якунебудь силу, то лише тому, що ми є з природи більше склонні до руйнування, чим до будування.

Ми мали в Канаді велике поле до попису. Але що ми тут збудували? Можна сказати без пересади, що на те, аби недопустити других до збудовання чогонебудь, ми завсіди витрачували два рази більше енерґії, чим на те, аби самим щось збудувати.

Вдарившися щиро в груди, могла-б се сказати про себе кожда наша партія, чи група.

І після всего того ми ще нарікаємо, що нам на кождім кроці дієся кривда. Ба, дурня і в церкві бють!

Дійсно цивілізовані народи мають як найбільше своїх сил на будованнє, а як найменьше своїх сил на руйнованнє. Бо на руйнованнє треба дуже мало сил, а на будоване треба їх дуже богато. Над збудованнем дому треба гірко працювати цілими місяцями, або й літами, а на зруйнованнє дому вистарчить шаркнути один маленький сірничок і кинути.

Українська держава була би нині велика і сильна, якби самі Українці думали більше про збудованнє держави, а не про її зруйнованнє. Замісць закотити рукави і взятися до закріплення своєї держави, наш Українець воліє заложити руки і — домагатися опиханого. Для него все має бути готове! Петлюра, Петрушевич, чи Скоропадський мав зробити для него рай на земли своїми власними силами, а коли рай не являвся в протягу двайцять чотирох годин, тоді Українець був не від того, аби й помагати чужинцеви запровадити на Україні — пекло.

Не дармо то між Українцями витворилася пословицями: Нехай мене бють! Нехай моя жінка знає". Чоловік, що сказав перший сі слова, мусів бути першим українським большевиком.

ЩЕ І ДЛЯ НЕЇ НАЙШЛАСЯ ПАРТІЯ...

Найсумнійше є те, що люди, які провадять у нас руйнуючу, чисто анархістичну роботу, мають ще й претенсію, що вони є якісь святці.

Оноді прийшлося нам прочитати в скрентонській „**Народній Волі**" з підписом п. Миколи Репена, секретаря Федерації Українців, слідуючу інтересну заяву:

Бесідники, що виступають від імени Федерації Українців, не належуть ні до одної з офіціяльних партій, або сказати популярно, ми не тримаємо з Раковським, ані з Петлюрою, з Петрушевичем, ані Скоропадським, тільки з тою Україною, котра не робила мира ні в Берестї ані в Камянци ані у Варшаві.

Святці! Нема що й казати. Алеж у нас на Україні є тепер щось трийцять партій і то одна святійша від другої тай щоби і між тими всіми святими не найшлося місце для наших святців з Америки? Дивно!

Але що ми кажемо. Є на Україні одна ґрупа, що не належить ні до одної з офіціяльних партій, ґрупа, що не тримає ні з Раковським, ні з Петрушевичем, ані зі Скоропадським, ґрупа, що не робила ніколи ніякого мира, хоч і крутила на всі боки. А ідейний провідник сеї ґрупи називається **Махно.**

ОТВОРЕННЄ ШКІЛЬНОГО КУРСУ.

Академія в Блумфілд одинока висша школа в Америці, в якій учать української мови. Курс шкільний починаєсь 13. вересня, 1921. По близші інформації вдаватись.

BASIL KUSIW,
165 Liberty St., Bloomfield, N. J.

ПОВІДОМЛЕННЄ мітинґу Української Греко-Католицької Церковної Громади при церкві св. Івана Хрестителя в Lorain, Ohio. 201i07

Отсим подаєсь до відома всіх членів Української Ґреко-католицької церковної громади при церкві св. Івана Хрестителя в Лорейн, Огайо, що дня 18-го вересня (септембра) 1921 о 2-ій годині попол. в церковній гали сеї церковної громади під ч. 2302 Іст 30-та улиця, Лорейн, Огайо, відбудуться збори членів сеї громади для обговорення справи поправи параграфу в статуті Корпораційнім сеї громади для зміни назви і означення причини задля якої ся зміна маєсь зробити.

За розпорядженем тростісів корпорації

Василь Фурдин, предс.

ЛИСТИ ЗІ СТАРОГО КРАЮ.

(Сей лист прислав нам до поміщення п. Теодор Ярошинський з Ашлей, Па.).

Ліберець (Чехо-Словаччина),

24. липня 1921.

Дорогий Вуйку!

Доношу Вам про своє життє і горе, яке я перебув за остатних 9 літ.

В 1912 році мене взяли до війска. Я служив у Пардубицях (Чехія), при 11-тім полку австрійських уланів. Вислуживши своїх 2 роки, я вернувся домів, але зараз пійшов на ту нещасну світову війну, яка вибухла в 1914 році. На тій війні я був усього 2 місяці. Два рази був я у бою з Москалями і у Зимній Воді під Львовом дістався в московський полон. У Росії я був 4 роки. Зразу перебував я у військовім таборі для полонених, а відтак виробив собі такий цивільний документ, на підставі якого ходив на заробітки та заробив собі шість тисяч рублів. Але нещастє мене не минуло...

Я запізнався був з одною дівчиною і перебув з нею 26 місяців. З початку було всьо добре, але пізнійше я мусів від тої дівчини здезертирувати. Лишив я її бідняґу саму, а сам поїхав до дому (і тут стрінуло мене нещастє).

В Росії я був разом з братом Миколою. Він також в Росії оженився, але що взяв дівчину з села, то тепер має досить землі і живе несогірше.

Як я приїхав домів, то ще була Австрія і мене взяли знову до війска, але я дістав 2 місяці урльопу. По 5 тижнях того мого урльопу Австрія розпалась і настала Україна. Я пійшов до українського війска яко доброволець і був 12 днів на боєвім фронті. Прокляті Ляхи мене ранили і забрали в неволю. Тут саме починаєся моє нещастє, моя гірка доля. Поляки почали мене рабувати, бо я мав з собою гроші з дому, а я не хотів їм своїх гроший віддати. Тоді польські опришки почали мене бити і вибили мені праве око. От таку то памятку дістав я від Поляків за української війни.

Поляки завезли мене до шпиталю в Сяноку і в тім шпиталі я перебув 4 місяці. Дня 25. марця 1919 року я втік із сяніцького шпиталю до дому, а тоді від Хирова аж попід Львів ще були українські війска. Я прийшов до Самбора і тут дістав три місяці урльопу. В протягу двох місяців, коли я сидів дома на урльопі, українські війска відступили аж до Станиславова і через те я вже не міг з дому рушитися.

Панські війска зачали дуже любуватись Україною, а з людьми обходилися так, як дикі Татари в давних часах. Де кого злапали, то чи був винен чи невинен, кождого однаково били. А дівчата де здибали, то насилували. Гарні дівчата забирали з собою і казали, що їх до Червоного Хреста беруть. За кілька днів ті нещасливі дівчата поприходили до дому, заплакані і побиті нагайками за те, що не хотіли піддатися панським жовнірам.

Дня 22. мая приїхала до нашого села польська кавалерія. Начальник сеї кавалерії наказав війтови затрубіти в громадську трубу, щоби всі люди — мущини, женщини і діти (від 14-го до 60-го року життя) — посходилися до читальні (колись та читальня була під назвою Качковського, а тепер українська). У читальни мала перевестися конскрипція: хто Поляк, а хто Українець. До 9-тої години всі люди були вже на місци, але ніхто не знав, що воно буде і як. А ся „польська конскрипция" відбулася в слідуючий жорстокий спосіб:

Насамперед польський капітан сказав, що хто має який ґвер або яку муніцію, то щоби зараз усьо приніс, бо як не принесе, то будуть бити. А в нашім селі не було з муніції нічого, ніхто не мав ніякого пального оружа, то й люди не могли нічого з собою принести. От зараз розпочалися муки. Наперед польські посіпаки почали катувати дрібну дітвору, а потім взялися до старцих. Старим людям казали падати „нідер", а польські жовніри ходили по них убуті і насміվалися з них. Відтак казали їм гризти землю. Кождий бідолаха мусів набрати повний рот землі, а пани питалися їх, чия се земля. Хто сказав, що то є земля українська, то той діставав 25 нагаїв; а хто сказав, що польська, то того пускали до дому без биття.

Тих 28 людий (і я був між ними), котрі були при українській поліції, Поляки відділили осібно. Старих відпустили до дому, а нас молодших зачали страшенно бити! Били без найменьшого милосердя; били так тяжко, що нарід аж умлівав від тих побоїв. Били нагайками по босих ногах і добивали кольбами. І так збито першого молодого парубка Павла Комаричиного (того, що був в Америці), а відтак скатовано Василя Карбівника, Івана Костьового, Івана Собкового, Михайла Іваха, Олексу Кащука, Тимка Фуксового, Николу Сосяка, Пантелима Павелкового і инших.

І мене теж тоді били, і то таким способом: привели мене до середини і казали лягти на лавку. Але я не хотів лягати, то капітан так мене вдарив поза уха, що я не міг на ногах вдержатися. Тоді мене злапали і положили силою на лавку. Я був босий, бо черевики зняли з мене. Оден Лях сів мені на плечі, другий на крижі, капітан тримав за голову, а два Ляхи били дротяними нагайками по подешвах. Підчас тої операції пан капітан вимкнув мені правий вус і висмикав волосє з чола.

Инші польські жовніри провадили за той час рабунки по селі і насилували наші дівчата.

О 5-тій годині пополудни виїхала польська банда з нашого села, а тоді мій тато приїхав по мене возом, положив мене на нім при помочи двох инших людий і привіз до дому. Я перележав в ліжку цілі три тижні, а таке було і з иншими побитими. Іван Собків другого дня по тій битці з розуму зійшов, а за 4 дні помер. Ляцькі оправці розбили йому голову так, що аж мозок виліз. Таксамо Василь Спаців другого дня помер.

От така то була конскрипція в селі Лішни. Але таксамо було також у Нагуєвичах, у Стебнику, в Модричах, в Губичах, у Снятинці, у Млинках, у Тустановичах, у Монастири, на Медведжі, на Воли, на Старім Селі і в инших місцевостях.

Такі то були відпусти у дрогобицькім повіті.

Дня 2. червня 1919 р. Поляки заарештували в нашім селі 48 людий, між ними і мене. Пригнали нас до Дрогобича, а там було вже девятьсот таких як ми мучеників. З Дрогобича нас усіх загнали аж до Перемишля. Тут був я 6 тижнів і тут також били мене без милосердя. А їсти не було що. Часами на кождих пять людий давали лиш одну маленьку пачку американського цвібаку (сухарів).

Нарешті привезли нас 19 соток до Львова і тут ми стали ходити по буржуях на роботу. Нам було ще гірше ніж колись за панщини. Між нами запанував тиф і наші люди вмирали по 10 денно. Захорував на сю недугу і я тай забрали мене до шпиталю, де я перележав повних 6 місяців.

Дня 1. мая 1920 р. (на самий Великдень) пригнали нас зі шпиталю назад до Львова. Тут я перебув ще три дні і втік до дому. Дома я був 4 місяці, а кілько я за той короткий час набідився, то й описати годі! Одного разу я заглянув до своєї хати (бо весь час укривався) і тут попався. Напали на мене польські збуї і забрали на постерунок, який був у Котичах. Над ранком, коли польські жандарми спали, я втік через вікно і знова скрився. Дня 6. вересня 1920 р. зловили мене на поли, коли я жав пшеницю. Скували мені руки і оден жандарм попровадив мене на постерунок. Я йому давав за своє увільнення 1.000 марок або чвертку пшениці, а він мені сказав, аби я в нього щастя не шукав. Під самим постерунком я видерся йому з рук і втік. Він вистрілив за мною щось зо три рази, але його кулі якось щасливо мене обминули. Був я дома аж до 12. жовтня 1920 р. Орав я на жито, а тоді якраз наступали на Дрогобич большевики. Большевиків відбито, а мене 12. жовтня Поляки злапали і пригнали на постерунок. Комендант того постерунку казав мене бити. Дістав я тоді 25 нагайок, богато ударів кольбою і кількадесять кулаків. Збитого мене прикували за руку до ліжка, а на другий день відослали до Вадовиць. У вадовицькім пеклі я вимучився 4 місяці і втік відтам до Чехії, де і до нині перебуваю. Тут я також бідую, але те бідованнє — то рай у порівнанню з тим, як живуть наші люди під ляцьким обухом.

Петро Бурий.

ПОДЯКА.

Отсим складаю щиру подяку Вп. Урядникам У. Н. Союза за уділеннє мені із запомогового фонду нашої орґанізації $50. Се для мене, бідного й кривого на ногу, та для моєї жінки і діточок є дуже велика поміч, бо вистане нам хоч на якийсь час на хліб насущний. Най Бог благословить усіх членів і урядників У. Н. Союза, того нашого батька, котрий дбає за своїх бідних і голодних дітий. — Михайло Лиско, Манчестер, Н. Г.

П. КУЛІШ.

ОРИСЯ.

(Докінченне).

V.

Слухають дівчата, да аж сумно їм стало; слухає Орися, да вже боїтця й глянуть на каміння, що простяглось купою через річку. Вже їй здаєтця, що то справді не каміння; і вода шумить якось не так, як вода...

Засмутив зовсім дівчат старий Грива. Не знають уже, чи прать би то їм, чи додому вбіратись; сором тільки старого Гриви; поглядає бо на них, да тільки всміхаєтця. То було люблять прать на самій бистрині, положивши вкладку з камня на камінь; а тепер одійшли дальше од кручі, де вода ще не дійшла до каміння і пливе тиха да чиста, хоч вглянься як у зеркало. І, справді мов у зеркалі, видно в воді і небо, і кручу з тими кудлатими корінням, що переплутались із хмелем, і кучеряві вязи, що повибігали на самий край і попростягали зелені лапи над річкою.

Дивитця Орися в воду, аж у воді на кручі щось зачервоніло; хтось ніби виїхав із пущі на сивому коні і стоїть поміж вязами. Боїтця глянуть у-гору, щоб справді не було там когось; боїтьця глянуть і на каміння: вже їй здаєтця, що ось, ось заревуть і сунутця з річки зачаровані тури. Смикнула за рукав одну дівчину й показала в воду: дивлятця дівчата, аж на Туровій Кручі князь на сивому коні. Так і обомліли. Бо хто ж би сказав що то й не князь? Увесь у кармазині, а з пояса золота аж капає.

Не мало-ж, видно, здивовавсь і козак: стоїть на коні нерухомий. Бо хто-ж би й не здивовавсь, опинившись над такою кручею? У-низу рине вода через каміння, а над водою сидить нерухомо сивий дід на камені, а там стоять нерухомі дівчата, з прачами, з мокрими полотнищами в руках. Чи дівчата, чи може, русалки повиходили прать сорочки підводному цареві, що живе в кришталевому будинку під водою. Оце-ж, мабуть, і сам він вийшов з води погріть старі кості на сонці. Ще раз погляне козак на сивого діда, ще раз погляне на дівчат: позасукували по локоть рукава, попідтикали плахти й мережані заполоччу подоли... Золото не сяє так на дорогих перстнях, як сяють у воді й над водою їх білії ноги. Задививсь, козак, і собі стоїть нерухомо; коли-ж гукне на його старий Грива: „Гей, гей! козаче! Чого це тебе занесло на кручу? Хиба хочеш пополоскать свої кармазини в Трубайлі?"

І скоро промовив, — зараз наче розбив які чари. Засоромились дівчата і давай бовтать полотнищами.

А озак одвітує дідові: „Да й за те слава Богу, що хтоть на кручу вибрався. Скажи, будь ласкав, дідусю, як мині виїхать ік Вйтовцям?"

„А чого тобі треба в Війтовцях?"

„Через Війтовці", каже, „лежить моя дорога".

„А куди ж лежить твоя дорога?"

„Моя дорогоа — дочийогось порога, моя стежечка — до чийогось сердечка".

„Еге", каже старий Грива: — „нехай же тобі Господь у доброму ділі помагає! Оть же куди тобі виїхать. Берись у-низ, понад берегом; то там трохи низче буде тобі доріжка; тією доріжкою виїдеш ти на річку. Єсть через річку й кладочки; возом не пройдеш, конем добрий козак перехопитця.

Подякував козак за пораду, повер коня і сховавсь по-за деревом.

Як сховавсь, тоді-то вже розглялись наші дівчата: розписали козака як на папері: які й очи, які й брови, як і говорить, як і всміхаєтця. Та каже: „Це твій суженнй!" а та: „Це твій." А одна додала: „Не змагайтесь дурно дівчата: чи рівня ж таки вам пишний князь! Це нашій панночці сужений!

Почервоніла Орися. „Збожеволіла", каже, „ти, Параско! Хиба не чула, що він сказав дідові?"

І жаль їй було, сама не знає чом, що він їде свататьця. Мякше од воску дівоче серце. Тане воно од козацьких очей, як од сонця....

„Що-ж", каже Параска, „що їде свататьця! Суженої й конем не обїдеш!"

VI.

Попрали дівчата сорочки, зложили на віз, зеленою пахучою травою прикрили, посідали й поїхали дододму, свіжі да веселі; щебечуть як ластівки. Іще далеко не доїхав віз до сотницького двора, а в дворі вже чутно було, що вертаютця.

„Орисю, наша панночко!" крикнули дівчата, скоро розчинились ворота. „Чий же то сивий кінь у дворі стоїть? Це-ж того козака, що ми бачили це-ж твого князя, це-ж твого суженого!"

Гляне Орися, а в серці наче жаром запекло. Чи вона злякалась, чи вона зраділа, сама того не знала.

Виглянув у вікно із світлиці молодий козак: Іде в двір віз старими ікньми, із старим сивим погоничем; зелена трава волочетця по боках і бетця по колесах; а із-за сивої бороди старого Гриви, із-за білої зіми, червоніє літо — повен віз дівчата у квітках да в намисті, — Орися як сонце поміж ними! Виглянув, да аж руками сплеснув: „Це-ж вона, це-ж вона!" І ото вже тоді почав на прямоту викладувать свою мову пану сотникові, і хто він такий, і чого приїхав. Хто-ж він такий, то це вже пан сотник знав давно: Миргородський осауленко, отаман у своїй сотні, хорошого й багатого роду дитина. А чого приїхав? приїхав подивитьця, що там за Орися така, що там за дочка в сотника Таволги на всю Гетьманщину; а побачивши тай себе показавши, довідатьця, чи вже надбала шитих рушників у скриню... Про що журивсь, чого бажав пан сотник, те йому як із неба впало. Не довго думавши, позвав Орисю. Ввішла в світлицю, червона, як калина.

„От, Орисю, тобі жених! Чи люб він тобі, чи може підождеш рацокго?"

Хоть-би тобі слово промовила, хоть-би тобі очима зглянула. Стоїть, севдешненька, і головку схилила.

Бачить панотець, що не дождетця од неї одвіту, — бо де-ж таки, щоб дівчина сказала, що в її на мислі. Очиці хиба скажуть, а сама ні. Пораховав це панотець, да й каже: „Де вже такий козак да люб не буде! Обнімітця-ж да поцілуйтесь, да й Боже вас благослови!"

Обняв козак Орисю, поцілував у ті губоньки, що наче з самого меду зліплені, і вклонились обоє низько, до самого долу, панотцеві.

Чи багато-ж наїхало дружини на весілля, чи бучно одбули гостей, чи довго гуляли, це вже не наше діло розказувати.

Бачив я Орисю саме перед весіллєм; хороша була, як квіточка. Бачив я знов її через рік у Миргороді, — ще стала краща замужем, і дитина в неї, як Божа зірочка. Вже я не раз думав собі, на неї дивлячись: „Це Божа слава, а не молодиця! Що, як-би хто дотепний змальовав її так, як вона есть, із маленькою дитинкою на руках! Щоб то за картина була!"

ПЕРЕГОВОРИ БОЛЬШЕВИЦЬКОГО УРЯДУ З СКАНДИНАВСЬКИМИ ДЕРЖАВАМИ.

Кореспондент „А. В. С". повідомляє з Гельсінґфорсу:

Мимо близького сусідства Скандинавії та не зважаючи на невтральність, яку Швеція, Норвеґія і Данія заховували на протязі трьох останніх років супроти совітського уряду, ще й досі не наладжено постійних торговельних зносин між тими державами. Тепер мається враження, неначеб переговори в справі заключення формальних договорів наближалися до успішного кінця.

[…]ряду в Швеції Керженців підчас свого проїзду до Москви висловився в цей спосіб про стан переговорів з Скандинавськими державами:

З Норвеґією договір майже заключений. Совітський уряд надіється тільки, що норвежський уряд згодиться на певні концесії, після чого можна буде підписати договір. Переговори з Данією розвиваються успішно. Московський уряд вже виробив свої пропозиції, наколи данські уповноважені очікують нових інструкцій з Копенгаґи. З Швецією в сучасний мент не ведуть переговори про заключення нового договору, але всі заінтересовані кола і господарські чинники кладуть велику вагу на негайне заключення формального договору, бо в Швеції, як і взагалі в цілій Скандинавії, надіються поліпшення теперішнього господарського становища з ментом відновлення торговельних зносин з сов. Росією.

ВИМИРАЮЧИЙ САРАТІВ.

Руспрес повідомляє з Варшави, що прибувша на польський кордон ґрупа збігців з Саратова подає зворушуючі детайлі життя в цьому місті. Епідемія холери, яка вибухла ще в лютому з наступленням літа прибрала величезні розміри. В травні і червні панувала небувала спека. Місто, яке вже через 3 роки не чистилося, близьке заглади. На вулицях невиносиме повітря від нечистот, які спричинюють вибух епідемій. Більша частина мобілізованого лікарського пресоналу, лікарі і студенти вимирає. В місті трапляються випадки самовбійств з причини голоду. Дуже часті напади на помешкання з метою захоплення харчових продуктів.

КОРОЛІВНА СЕМІРАМІС.

Історики споминають, що ґарна Семіраміс, коли вийшла замуж за короля Мезопотамії, дуже опанувала його, позаяк він сам був слабодух і давсЯ опанувати будь кому. І коли раз сей король любився з своєю розкішною жінкою, вона сказала йому, що булаби дуже рада, якби лишень на одну годину була королевою Мезопотамії. Король сказав що її зробить нею, за годину. Проголосив що за одну годину буде володіти його жена. Семіраміс мала силу в руках, перше дала вбити свого мужа а взялася до володіння сама. Вела богато воєн і все звитяжувала. Заложила велике місто в провінції Вавилону і панувала на славу свойого краю і народу. Многі королі дивились на її власть але не могли її здобути, позаяк ся її власть була сильно хоронена. Коли вона померла, нарід довго жалував за нею. Те все сталося тому що її муж був слабодух а вона хотіла бути великою володаркою. Її муж немав сили, енерґії, і тому вона дала його вбити а сама володіла славно тому, що уживала лічниче вино з коріня, таке яке тепер продає Bosak Manufacturing Co., Scranton, Pa. Купите його в кождім друґсторі або в ліпшій ґросерни. Спробуйте а пересвідчитеся.
псп (Огол.)

ХТО МАЄ ГОДУВАТИ МОСКОВЩИНУ?

Чому в Росії голод?

Про те подає віденська „Воля" слідуюче оповіданнє:

Їде кількох кацапів з Калужської губернії, що ходили з торбами на Україну торгувати. Між ними іде й один Українець-селянин, що вертає з міста.

Кацапи розбалакались.

— От, — каже один з них, — ми гарно советську владу обманули!

— А се як? — питається наш селянин.

— А от як? Дали нам насіння на засів. А ми насіннє взяли, але не засіяли. Взяли, змололи та зїли.

— Та хибаж ви владу одурили? — говорить їм селянин. — Ви себе самі дурите, оли хліба не сієте. Що-ж будете потім їсти?

— От, чудак ти какой! — відповідає йому кацап. — Та то треба сіяти, волочити, жати, малатити, — робити що не міра. А намолотиш, тоді відбирають весь злишок і лишають лише стільки, що до життя потрібно.

— Так деж дістанете те, що до життя вам потрібно?

Розсмілися кацапи.

— А чиж у вас — кажуть вони — хахлів, мало збіжа? Для всіх вистарчить. А земля у вас така чорна! Тай до роботи ви хлопці.